

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

15 Vtrùm is, qui sibi vel alteri minùs digno procurat beneficium, omisso digniore, teneatur digniori aliquid restituere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

nonici & alij sacrorum administri doctrina & probitate populo praeuocant. Denique ut spē beneficij obtinendi plurimi ad probitatem vitae & studia literarum incitentur; sunt enim beneficia ex Ecclesijs & fundatorum destinatione non solum stipendia ministeriorum, sed etiam premia virtutum: atqui hic stimulus tollitur, si dignioribus praetermissis, fauore & affectu carnali dispensentur.

Ex his patet, semper esse peccatum, saltem veniale, digniorem & aptiorem praetermittere. si autem id saepe fiat, esse peccatum mortiferum, quod si ex sua institutione habeat ut debeat dari digniori vel per oppositionem, tunc semper est peccatum mortale.

69 *Obiectiones contra secundum dictum.* Contra secundam propositionem obiicitur Primò, Iura antiqua & noua solum requirunt ut beneficia conferantur dignis, nam Concil. Trident. sess. 7. cap. 3. de reformat. solum requirit, ut etiam beneficia curata dignis conferantur, & citat constitutionem Alexandri III. & Gregorij X. in quibus id ipsum statuitur.

Respond. Concilium hoc solum requirit, non ut collatio sit sine peccato, sed ut non sit irritanda in foro externo, ut patet ex verbis sequentibus, *aliter facta collatio omnino irritetur.* Eodem modo intelligi possunt quidam Canonistae, dum dicunt sufficere ut eligatur idoneus, ut notat Couarruias supra. Quod autem Concilium velit ad praerogatas eligi dignissimos, patet sess. 24. cap. 18. de reformatione.

Obiicitur Secundò, Iuxta antiquos Canones non solent beneficia conferri nisi presbyteris & Clericis eiusdem Ecclesiae, ut patet ex cap. Nullus, & cap. Obiitum. d. 61. ergo non sunt quarendi dignissimi.

Respond. Idcirco hoc solet fieri, & in multis locis adhuc seruetur, quia plerumque hi solent esse utiliores & fideliores suae Ecclesiae quam extranei; magis enim ei afficiuntur, magisque omnia norunt, cum sint in ea educati: firmiter quoque resident.

Obiicitur Tertio, Apost. ad Tim. 3. & ad Titum 1. enumerans conditiones Episcopi, solum requirit ut sit sobrius, pudicus, doctor, hospitabilis, irreprensibilis, &c. non autem requirit ut sit ceteris omnibus dignior.

70 Respond. Tot conditiones requirit Apost. ut rarissimi sint qui eas omnes habeant. vnde etiam qui dignissimus visus fuerit, vix implebit Apostoli formulam.

71 *Minus idoneus potest se offerre.* Quarto, Si collator teneretur conferre digniori: ergo is qui se putat minus dignum, non poterit se offerre, nec acceptare collationem; quia aliqui consentiret peccato alterius: petere enim aliquid sibi praestari, quod alter non potest sine peccato praestare, est peccatum. similiter in illud consentire.

Respond. negando conseq. Etsi enim alius videatur aptior, potest tamen iudicium totum relinquere electori vel collatori. cuius est utriusque merita & dotes examinare. hoc enim iudicium non est eius cui fit collatio, sed eius qui confert aut eligit: vnde bona fide potes te illi offerre, non quidem desiderando & petendo absolute ut tibi conferat, etiam si alterum iudicet fore viliorem; (hoc enim peccatum esset) sed sub conditione, si bona fide iudicaueris te non minus vtile fore &

quamuis tu putes alterum esse magis idoneum, potes tamen tecum statuere diligentia compensare quantum alijs dotibus videris superari. Quod si certo existimes collatorem non iudicio sed fauore te praetulisse, hoc tibi non imputabitur, si hoc neque petisti, neque animo desiderasti, sed bona fide sollicitasti, vel non sollicitanti tibi est oblatum.

DUBITATIO XV.

Vtrum is, qui sibi vel alteri minus digno procurat beneficium, omisso digniore, teneatur digniori aliquid restituere.

Paludanus in 4. dub. 15. q. 2. ar. 2. & Caietanus q. 62. ar. 2. dub. 3. affirmant. ratio est, quia beneficium illud secundum Iustitiam distributiuam debitum est digniori. addit tamen Caietanus, eum non teneri qui sibi procurat, non intendens impedire digniorem: secus vero de eo, qui ita procurat sibi, ut non curet de impedimento dignioris.

72 *Non tenetur digniori.* Respondeo & Dico Primò, Probabilius est talem beneficiarium non teneri ad restitutionem, modo sit verè idoneus, & beneficium non fuerit per oppositionem conferendum. est sententia Scoti & Richardi in 4. d. 15. ut fatetur Caietanus. Idem tenet Adrianus in 4. q. Quia iam determinatum. Sotus lib. 4. qu. 6. ar. 3. ad 6. Couar. ad regul. Peccatum. p. 2. §. 7. nu. 7. Nauar. c. 17. num. 72. & multi alij. Probatur, quia neque Ecclesiae, neque digniori tenetur: ergo non tenetur. *Non digniori,* quia ille non habet Ius strictum ad illud beneficium; sed largum dumtaxat, consistens solum in maiori aptitudine, ut ante dictum est: vnde non fit ei proprie dicta iniuria.

73 *Obiectio. Distributio communitatis.* Dices, Si distributor ex bonis communibus mihi debeat centum, & non det nisi quinquaginta, tenetur ad restitutionem quinquaginta; quia in illis violauit Iustitiam commutatiuam, ut colligitur ex D. Thoma q. 62. ar. 1. ad 3. ergo cum beneficia sint bona communia debita dignioribus, & ego sim dignior, si mihi non contulerit, tenebitur ad restitutionem. Hoc argumento potissimum commoti sunt Paludanus & Caietanus.

74 *Resp.* Resp. Hoc tantum esse verum in communibus, quae praecipue ideo data sunt communitati, ut pro dignitate cuiusque, vel inopia, vel eruditione, vel meritis distribuantur; ut rectè Sotus & Couar. respondent: at beneficia non sunt talia bona communia; non enim sunt principaliter premia meritotum & dignitatis cuiusque, ut Paludanus & Caietanus velle videntur; sed stipendia ministeriorum Ecclesiae: quia potissimum & ferè ob vnicam hanc causam sunt instituta, ut sint stipendia eorum, qui Ecclesiae deseruiunt: vnde dignissimi eligendi, non quod ipsis haec proprie sint debita, sed quia Ecclesiae debitum est, ut quam optimi ministri, qui pro illis quasi stipendijs haberi commodè possunt, adfiscantur. Itaque si qua esset obligatio restitutionis, ea esset erga Ecclesiam, non erga digniorem praetermissum.

74 *Non obligari Ecclesiam.* Sed quod neque Ecclesiae obligentur restituere, probatur; quia Ecclesia non intendit collatores & patronos sub onere restitutionis obligare ad procurandum semper maius bonum, & digniores ministros; modo procurent eos, qui verè sint digni

digni & vtilis: neque collatores censent se sub tali onere obligari; idque tum ob multas perplexitates; quæ inde quotidie orientur; tum quia Ecclesia non videtur damno affecta, quamuis maius bonum non sit procuratum. Idem dico de æconomio Principis, qui non conduxit optimos operarios, sed mediocres.

Si non sit idoneus.

Dixi, *Modo beneficiarius sit idoneus*; si enim non sit idoneus, tenebitur is qui procurauit, ad restitutionem, nõ quidem digno vel digniori, sed Ecclesie, quæ debito ministerio caruit, vel etiam damnum accepit, vt rectè Couar. supra, nu. 3. & Sotus l. 4. q. 6. ar. 3. ad 6. vel certè pauperibus, vt quidam volunt, argumento c. 1. fell. 23. Conc. Trid. §. Si quis autem. de quo infra n. 157. & fell. 9. Conc. Lateran. de quo n. 175. & 177. quod intellige, nisi beneficiarius, qui primo loco tenebatur, restituar.

Si officium per alios præstitum.

Si Ecclesia nullum damnum passa est, & officium per alios præstitum, ad nihil tenebitur auctor.

Si dandum per oppositionem.

Dixi, *Modo beneficium non fuerit dandum per oppositionem*: quando enim per oppositionem datur, tunc dignior ius strictum habet ex lege, vt rectè Nauarrus c. 17. n. 74. Itaque si non admittitur ad examen, vel examinatus & manifestè dignior alijs repertus rejicitur, fit ei propriè iniuria: vnde collator ei tenetur ad damnum faciendum iudicio prudentis; si tamen manifestè & notabiliter dignior sit, nam si parius tantummodò sit excessus, non tenebitur.

Si putet se idoneum.

Dico Secundò, Qui institutus est, si verè se putet idoneum, non tenetur resignare, etiam si alterum iudicet magis idoneum. ratio est, quia ipsi non incumbit Ecclesie ministros dare, sed satis est vt pro sua virili satisfaciatur officio.

Obiectio.

Dices, Hinc tantum sequi, illum non teneri ex officio, seu lege iustitiæ: poterit tamen ex charitate teneri.

Resp. Quidam tenetur ex charitate.

Respondeo, Id quidem fieri posse, sed rarè fieri: vt si quis certo sibi persuaderet alterum Ecclesie longè fore vtiliorem, & ipse sine notabili incommodo suo posset illo beneficio carere. Sed valde rarum est vt constet alterum longè vtiliorem fore. In dubio autem non tenetur se tanto commodo suo priuare.

77 Si inducit collatorem.

Dices, Quid si collatorem induxerit vt sibi conferret, cum sciret se minus idoneum altero?

Resp. Tunc quidem peccauit illum inducendo vt faceret contra fidelitatem; non tamen tenetur ad resignationem, modò sit verè idoneus: quia collatio fuit valida. vnde cum ipsi non incumbat optimorum ministrorum procuratio, non tenetur beneficium deserere: tenetur tamen tunc (saltem ex decencia) quàm optimè muneris suo satisfacere & diligentia supplerè defectus, ratione quorum ab altero speratur.

DVBITATIO XVI.

Quæ formula seruanda in conferendis Ecclesijs parochialibus.

Respondeo, Hæc describitur à Concilio Trident. iess. 24. cap. 18. vbi Notandum est, Ecclesiam parochialem vacare posse ratione obitus, vel resignationis simplicis, vel permutationis, vel delicti. Item ius patronatus esse Ecclesiasticorum vel laicorum. Nunc

Dico Primò, Si parœcia vacet per obitum vel crimen, & ius patronatus sit Ecclesiasticorum, Episcopus, & patronus, intra certum tempus ab Episcopo præscribendum, debent aliquot Clericos, qui videantur idonei ad Ecclesiam illam regendam, nominare. Ita Concilium. vbi Nota, posse Episcopum etiam per publicum edictum conuocare omnes, qui volent se offerre; & quemuis posse suggerere si quos nouit idoneos: & hi omnes sunt describendi, vt ibidem dicitur.

Dico Secundò, Transacto tempore constituto, hi omnes (nempe qui voluerint & comparuerint) debent examinari ab Episcopo, vel eius generali Vicario, & tribus saltem examinadoribus à Synodo diœcesana approbatis.

Vbi Notandum, Quotannis in Synodo diœcesana ab Episcopo vel eius Vicario lex debere proponi examinadores, qui à Synodo probentur, & ex his ad quodque examen tres minimùm pro arbitrio Episcopi debent assumi.

Secundò, Hi debent iurare se omni affectione humana postposita, fideliter munus suum executuros.

Tertiò, Nihil ratione huius examinis possunt accipere: alioquin simoniæ vitium tam ipsi quàm dantes incurrunt, à quo absolui nequeant, nisi dimissis beneficijs, etiam antè obtentis, & ad alia reddentur inhabiles. vbi Nota, simoniam Iuris humani pœna exorbitante puniri: quam tamen puto non esse receptam in beneficijs antè obtentis, ante sententiam Iudicis.

Dico Tertiò, Peracto examine, examinadores debent renuntiare quoscumque ex his idoneos iudicauerint atate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Ecclesiam regendam opportunis.

Dico Quartò, Ex his Episcopus eum eligere debet, quem ceteris magis idoneum iudicauerit, & huic, non alteri, collatio fiet ab eo, cuius est cõferre. Si verò Iuris patronatus Ecclesiasticus erit, tunc patronus debet ex his eligere quem digniorem iudicabit, & hic ab Episcopo debet institui, si institutio ad eum pertineat. alioquin si ad alium pertinet, Episcopus solus eligit digniorem suo iudicio, & patronus hunc præsentabit ei ad quem pertinet instituere. vt si institutor vel collator sit Capitulum, Decanus, Archidiaconus: Episcopi enim non est solum conuocare & habere ius examinandi cum alijs examinadoribus, sed etiam eligendi digniorem, qui à patrono præsentetur instituendus.

Dico Quintò, Si ius patronatus est laici, non est necesse vt fiat examen per concursum: præsentatus tamen à patrono, debet examinari à deputatis examinadoribus, & si fuerit idoneus repertus, admitti.

Dico Sextò, Omnis collatio seu institutio facta præter supradictam formam, censetur subreptitia & nulla; & collatio si pertinebat ad Episcopum, deuoluitur ad Sedem Apostolicam. hoc postremum statuit Pius V. qui etiam clarius explicuit mentem Concilij in Bulla, quæ incipit, In conferendis Ecclesijs, edita anno 1567. Kal. Aprilis.

Vbi Notandum Primò, Hoc examen ad eum esse necessarium, vt etiam in Doctore Theologiae aspirante ad parochialem Ecclesiam sit seruandum; vt respondit Congregatio Cardinalium. non tamen est necessarium in Dignitate vel Canonica-

78
1. Conuocandi mul-
ti.

79
2. Exami-
nandi.

Nihil pro
examine
accipiendū.

Simonia
Iuris hu-
mani.

80
Episcopus
eligit.

Si patronus
Ecclesie
Ecclesiasticus.

81
Si patronus
est
laici.

Collatio
alioquin
irrita.

82
Examen
quando ne-
cessarium.